

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה והזכה של רבנו, עטרת ראשינו, הגאון, גדול הדור, מרן רבנו
עובדיה יוסף בן גורג'יה, זכר צדיק וקדוש לברכה.

פרשת השבוע: ויצא

פניסת השבת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יציאת השבת: 17:21 ר"ת 17:58

הפטרה: "ועמי תלואים"/"ויברח יעקב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בני ציון"

"ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשנה"

על הפתוב "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לזו שם העיר לראשנה", מפרש רבנו בחיי ביאור נפלא:
"ואולם לזו שם העיר לראשנה" – המקום שקראו (יעקב) 'בית אל', והוא **ירושלים**. (אם כך), (למה היה צורך
להודיענו ש(שמה) נקרא לזו מתחילה? ומה תועלת מגעת אלינו מזה? (אלא) יתכן לומר כי בא הכתוב לרמוז לנו
בשם הזה כי מזה(=מירושלים) התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש, והנה הוא ראשית הפריאה והחידוש (של
העולם). ולכן גלה לנו כי שם העיר(=ירושלים) לראשונה היה **לזו**, מלשון עצם הלזו, השדרה באדם, שממנה עתיד
להתנער ולהתחדש ולהיברא (האדם) לתחית המתים. כי כשם שפלא החידוש הזה היה משם, כך פלא של תחית
המתים יתחיל משם(=מירושלים)...".

כדי להבין את דברי רבנו בחיי, הבה נתבונן במדרש (ב"ר כח, ג'): "אדריאנוס...שאל את רבי יהושע בן חנניא:
אמר ליה: מהיכן הקב"ה מציץ(=בורא) את האדם לעתיד לבוא? אמר לו: מלזו של שדרה. אמר לו: מנין אתה
יודע? אמר לו: איתיתיה לידי ואנא מודע לך(=בא ואראה לך): טחנו (את עצם הלזו) ברחים – ולא נטחו. שרפו
באש – ולא נשרף. נתנו במים, ולא נמחה. נתנו על הסדן, והתחיל מכה עליו בפטיש. נחלק הסדן ונבקע
הפטיש, ולא חסר כלום (מעצם הלזו)".

לפי זה מגלה לנו רבנו בחיי חידוש גדול, שכמו שהקב"ה ברא בגוף האדם את עצם הלזו שבשדרה, שקימת
ונשארת תמיד ובכל מצב, וממנה עתיד הקב"ה לבנות את הגוף לעתיד לבוא בתחית המתים. כך ברא הוא יתברך
את **ירושלים** עיר הקדש, פלטרין של מלך, שהיא בבחינת "עצם הלזו" של העולם, שממנה(=מירושלים) הקב"ה
התחיל (כידוע) את בריאת העולם. וממנה הוא יתברך עתיד להתחיל את תחית המתים. (רמז נפלא על-כך הביא
כ"ק האדמו"ר מטשאקאווע שליט"א בכתוב: "ואולם לזו שם העיר לראשנה". "ואולם" ראשי תיבות "ו**נאמן** אתה
לתחיות **מ**תים". לרמזו, שעתיד הקב"ה להתחיל את תחית המתים **מירושלים**, במהרה בימינו, אמן!
"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה...ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש"

האר"י הקדוש אומר, שלאחר **שחטא** אדם הראשון ואכל מעץ הדעת, נקצבו לו אלה שנות חיים, כפי שהוהיר
הקב"ה את האדם: "כי ביום אכלך ממנו(=מעץ הדעת) מות תמות", וידוע שיומו של הקב"ה הוא אלה שנה,
שנאמר בתהילים: 'כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור...".

לכן, **כשחטא** אדם הראשון, ואכל מעץ הדעת, נגזר עליו, כאמור, לחיות אלה שנות חיים, במקום חיי נצח
שלהם היה זוכה אילו לא היה חוטא.

והנה, ידוע מה שאמרו חז"ל במדרש (במדבר רבה יד, יב'): "ע'(=שבעים) שנה שחסר אדם (הראשון) משנותיו...נתן
לדוד בן ישי...". דהינו, אדם הראשון הסכים לתרום שבעים שנה משנותיו לדוד המלך, ולחיות 930 שנה במקום
אלף שנות חיים.

ואולם, אומרים חז"ל, כאשר הגיע אדם הראשון לגיל 930 שנה, והגיע זמנו להיפטר מן העולם, רצה לחזור בו
ממתנתו שנתן לדוד. אלא, שהקב"ה הראה לו, לאדם הראשון, שעתיד אחד מבניו לנדוד נדר, ומיד לקימו, כפי
שכתוב: "וידר יעקב נדר" (ופרשו חז"ל, שמיד קים יעקב את נדרו). ועל-ידי כך, הסכים אדם הראשון לקים את
נדרו. וזהו שאמר דוד המלך: "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא
אבדו עשתנתיו: אשרי שאל יעקב בעזרו".

דהינו, "אל תבטחו בנדיבים בבן אדם (הראשון)". שכן, "ביום ההוא", כאשר הגיע לגיל 930 "אבדו עשתנתיו",
הרגיש שאבדו "עשתנתיו" – ע'(=70) שנתיו, ורצה לחזור בו. ולולא שהקב"ה הראה לו את יעקב אבינו, שנדר

נדרו ומיד קים אותו לא היה מקים את נדרו, ועל-כך משבח דוד את הקב"ה ואומר "אשרי שאל יעקב בעזרו".
"ויקח מאבני המקום וישם מראשתי"ו

על הכתוב, "ויקח מאבני המקום וישם מראשתי"ו, מפרש רש"י: "התחילו (האבנים) מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. מיד עשאן הקב"ה אבן אחת".
בענין זה מובא בספר "אמירה יפה" בשם הגה"ק מניטרא זיע"א, שבפרוש רש"י יש רמז נחמד לאורחות החיים של האדם. הנה, כידוע, יעקב אבינו עסק י"ד שנה בתורה בבית המדרש של שם ועבר. ורק לאחר מכן הלך הוא לחרן כדי לשאת אשה, דבר שבהכרח ימעט את עסק תורתו, שהרי הוא צריך לפרנס את ביתו...
ואם כך כיצד ייעשה?

אלא, ידוע שהתורה מכונה בתואר "אבן חרות על הלוחות" (מדרש רבה מא, ז). וכן גם האשה ופרנסתה, אף היא מכונה בלשון חז"ל בתואר "אבן", כפי שכתוב בגמרא (קידושין לא): "ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה" (כלומר, עכשיו שהאדם נושא אשה ויש עליו על פרנסה, שהוא כ"ריחיים על צוארו", איך יהיה לו פנאי לעסוק בתורה?).
ויש לומר, שפאשר בחור יוצא מהישיבה ומתחתן, הנה, שתי "האבנים" הללו מריבות זו עם זו: זאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו. כלומר, שאותו אברך ישים את כל כבוד מחשבתו על על התורה הקדושה. וזאת אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו – שאת עיקר עסקו של האברך הוא צריך להקדיש למען הפרנסה של ביתו החדש...
אלא ש"מיד עשאן הקב"ה אבן אחת" – לומר לך שצריך לאחד ולמזג את שתי "האבנים" הללו. כלומר, שצריך גם מזה וגם מזה – גם לימוד תורה וגם לצאת לפרנסת הבית.
"וישק את צאן לבן אחי אמו"

בספר "אביהם של ישראל" (חלק ג') מספרת נועה (שם בדוי), סיפור מדהים על מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זיע"א: "בתי, שלמדה באוניברסיטת ת"א חלתה יום בהיר אחד במחלת נפש, ונלקחה לאחד מבתי החולים למחלות נפש באופן דחוף. היה זה הלם וצער גדול מאד עבורנו.
אבל יום אחד הודיעו לנו מבית החולים שמצבה של בתנו השתפר, ואפשר לקחת אותה הביתה.
ואכן, פאשר לקחנו אותה מבית החולים היא היתה שקטה ורגועה לחלוטין. אולם, פאשר הגענו הביתה, היא נתקפה חמת זעם, ושברה רהיטים ומכשירי חשמל.

הגענו בשברון-לב לרב מרדכי אליהו זצ"ל, והוא בחיובו השקט הרגיע אותנו ושאל: "האם אתם עושים קידוש בליל שבת?". השבנו "כן". "האם אתם מוזגים מים לתוך היין?". "כן", השבנו. "אם כן" – אמר הרב – "תנו לבת שלכם לשותות משירי המים שבכוס, הכוס שממנה אתם מוזגים מים ליין של הקידוש". "וזהו?" – שאלנו – "כל-כך פשוט?". "כן" – אמר הרב – "זה לא פשוט. זה קשור לדברים עמוקים בחוכמת הקבלה על המים, היין והקידוש...". חפינו לליל שבת בכליון עינים, ומיד לאחר הקידוש נתנו לבתנו החולה לשותות מכוס המים שממנה מוזגו ליין הקידוש. וראה זה פלא – מה שלא עשו כל תרופות ההרגעה, עשו המים הפשוטים. ותוך זמן קצר חזרה הבת לעצמה וללימודים, ואף התחזקה וחזרה אל ה' יתברך.

באותו ענין מספר הרב שמואל אליהו שליט"א, שיום אחד משהו ספר לאשתי, שהבן שלו עדין לא מדבר, וכל המומחים והרופאים לא הצליחו לגרום לו לפתוח את פיו. הוא שאל האם אנו זוכרים מכבוד הרב מרדכי אליהו איזו סגולה בענין כזה? ספרנו לו את הסיפור על נעה ובתה, והצענו לו לעשות כדברי הרב. ואכן הוא עשה כך מיד. שבועים לאחר מכן התחיל בנו לדבר כאחד האדם...
"ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב... ותאמר אל יעקב הבה לי בנים, ואם אין מתה אנכי"

מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, שבא פעם להתפלל על קברה של רחל אמנו ביום אזכרתה. והנה נשמע באזניו, מהצד השני, קולה של אשה חשוכת בנים, אומרת ומתחננת: "אמא רחל, הרי את בעצמך הרגשת את הטעם המר הזה של להיות עקרה, בלי בנים. אם כן, אנא המליצי טוב בעדי לפני בורא עולם, שאפקד בורע של קימא...".

מיד כששמע רבי חיים תפילה זו, התרגש מאד, ואמר: בטוח אני שתפילה זו נתקבלה במרום, ובשנה הבאה אני רוצה להיות הסנדק בבירית זו. הוא בקש לברר מי היא האשה הזאת, וכך היה באמת, שלשנה לאחר מכן ילדה האשה בן זכר, ורבי חיים שמש כסנדק אצל אשה זו.. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיהו מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'"

הגה"ק בעל ה"חַקֵּל יִצְחָק" מְסַפֵּינְקָא זצ"ל מביא בשם המְקוֹבְלִים (וכפפי שְׁהִבְאֵנוּ בְּמֵאֲמָר לְעִיל), שְׁנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ מְגוֹלְגָלוֹת בְּצֵאֵן לְבָן. אוֹלָם, הוּא מוֹסִיף וְכוֹתֵב בְּפִרְשֵׁת "וַיֵּצֵא", שְׁהִמְגִיד הַקְּדוֹשׁ מְקוֹזְנִיץ זי"ע, זָכַר אֶת הַתְּקוּפָה שֶׁהָיָה טְמוּן וּמְגוֹלְגָל בְּצֵאֵן לְבָן, וְהָיָה אוֹמֵר "כְּמָה טוֹב הָיָה לִי כְּשֶׁהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוּט". כְּלוּמָר, שְׁבִהִיּוֹתוֹ מְגוֹלְגָל בְּצֵאֵן לְבָן, זָכַר הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ אִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה מְצַלֵּיף בּוֹ עִם הַשׁוּט... אִם כֶּף צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִיָן זֶה. שְׁכֵן, וְכִי מָה רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לְתַת צְלִיפָה בְּשׁוּט עַל שָׂה, שְׁנִשְׁמָתוֹ שֶׁל הַמְּגִיד הַקְּדוֹשׁ שֶׁהָיָה טְמוּנָה בּוֹ?

אוֹמֵר עַל-כֶּף הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: וְנִרְאָה לִי לֹמֵר, בְּרַתָּת וּבִזְיַע פִּירוּשׁ, לְעֲנִיָן זֶה. שֶׁהִנֵּה, כִּידוּעַ, כְּאֲשֶׁר הִלְךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְחָרֹן, נִדְרָר וְהִבְטִיחַ, שְׁכָל מָה שִׁיתֵן לוֹ הַקַּב"ה, הוּא יַעֲשֶׂרְנוּ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב: "וַיִּדַר יַעֲקֹב נִדְרָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי... וְשִׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי... כָּל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֵׂר אֶעֱשֶׂרְנוּ לָךְ". (וּבְרוּר שְׁעֲנִיָן מַעֲשֵׂר זֶה כּוֹלֵל גַּם אֶת הַבְּקָר וְהַצֹּאֵן).

וְהִנֵּה, מְקָרָא מְלֵא דְבֵר הַפְּתוּב (וּמְקָרָא כו', לב'): "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'". וּפְרִשׁ רַש"י: "תַּחַת הַשֶּׁבֶט", כְּשֶׁבֵא לְעֲשֶׂרֶן (אֶת הַבְּהֵמוֹת הָיָה) מוֹצִיאָן בְּפִתְחָה זֶה אַחֵר זֶה, וְהָעֲשִׂירִי מְכָה (אוֹתוֹ) בְּשֶׁבֶט צְבוּעַ **בְּסִקְרָא** (=צָבַע אָדוּם), לְהִיּוֹת נִיכָר שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר, כִּן עוֹשֶׂה לְטָלָאִים וְעִגְלִים שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.

וּמַעֲתָה נִרְאָה כִּי הַקַּב"ה הַמְּסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, סִבָּב כֶּף שְׁכָל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ בְּצֵאֵן לְבָן, זָכוּ לְהִיּוֹת מַעֲשֵׂר "קָדֵשׁ לַה'" – עַל-יְדֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ.

וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב: "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט". כְּאֲשֶׁר קִבְּלוּ צְלִיפָה **בְּשֶׁבֶטוֹ** שֶׁל יַעֲקֹב, בְּחִיר הָאֲבוֹת הַתְּקִיָּם בְּהֵם הַמְּקָרָא: "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – כְּלוּמָר, שְׁנִבְחָרוּ לְהִיּוֹת מְנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל **קָדֵשׁ לַה'**, עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר הַמְּגִיד מְקוֹזְנִיץ: "כְּמָה טוֹב הָיָה לִי כְּשֶׁהִסְבֵּא יַעֲקֹב נִתַּן לִי צְלִיפָה עִם הַשׁוּט", כְּמָה טוֹב הָיָה לִי מְצַלֵּיפְתּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ. שְׁכֵן, עַל-יְדֵי זֶה קִבְּלִיתִי מְקוֹדְשָׁתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּבַחֲיַנַּת "הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קָדֵשׁ לַה'" – לְהִיּוֹת אֶחָד מִמְּנַהֲיֵי יִשְׂרָאֵל. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לַהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּחַלְם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצַב אֶרְצָה... וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ", כְּתוּב בְּמִדְרָשׁ (ב"ר סט'): "אָמַר ר' יוֹחָנָן: אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". וְלְכַאוּרָה צְרִיךְ לְהִבִּין עֲנִיָן זֶה שְׁאֵמֵר ר' יוֹחָנָן, מִנֵּיִן לְמַד הוּא לְקָרוֹא וּלְדַרוֹשׁ "אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ"? אוֹמֵר עַל-כֶּף הַרְה"ק בְּעַל "עֲטָרַת יִשׁוּעָה" מְדוּ"קוֹב זִיע"א הַסִּפֵּר נַחֲמָד. הִנֵּה, יָדוּעַ מָה שְׁכַתוֹב בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, **שֶׁהַשֶּׁטָן/צָר הָרַע/סִמָּא"ל** שֵׁם אֶת כָּל כְּבֹד מִשְׁקֵלוֹ, וְאִינוּ מִנִּיחַ לְעֲשׂוֹת סִיוִם מְסַכָּת. וְדַבֵּר זֶה אִף רְמוּז בְּשִׁמוֹ. שְׁכֵן, **סִמָּא"ל** רְאִשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת אֵינן לְעֲשׂוֹת. אֲבָל, יַעֲקֹב אָבִינוּ הִתְגַּבֵּר עַל **צָר הָרַע**, וְלָמַד וְסִיִּים הִרְבֵּה מְסַכָּתוֹ. וְזֶה מָה שְׁכַתוֹב, "וְהִנֵּה סֹלֶם" – רְאִשֵׁי תִיבוֹת סִיוִם מְסַכָּת לְעֲשׂוֹת! וְלָכֵן דָּרַשׁ רַבִּי יוֹחָנָן: "וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ" אֵל תְּקָרִי 'מִשְׁנָתוֹ' אֶלָּא מִמִּשְׁנָתוֹ". דְּהִינוּ, שְׁעֲשֵׂה סִיוִם מִשְׁנִיּוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאֵמֵר יַעֲקֹב: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", דּוּקָא "יֵשׁ". שְׁכֵן, בְּסִיוִם הַמִּשְׁנִיּוֹת, הַמְּמָרָא הָאֲחֻרוּנָה הִיא: "אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצְדִיק – שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים (=ש"י) עוֹלָמוֹת, שְׁנֵאֲמַר (מְשַׁלֵּי ח'): 'לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ...'. (בֵּא וְרָאָה שְׁסוּפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל: "אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", הוּא מִשְׁנָה. (ר' מִשָּׁה יִבְנֵאֲלִי).

”לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה”

הגאון מטשעבין זיע”א, העיד על אמו הרבנית שהיתה חכמה, צנועה ויראת ה', ואשר לא פסקה מלשים השגחתה עליו, כדי שיוכל לשקוד בתורה בהתמדה.

ועל חוכמתה ושנינותה מסופר, שפעם אחת, בעת שדברו על שידוך לאחד מבניה עם בת עיר אחרת, בקש השדכן שיתנו לו את תמונת הבחור, כדי שיוכל לשלוח אותו לצד המדובר. סרבה הרבנית ואמרה: ”לא יעשה כן במקומנו לתת הצורה לפני הבחורה...”, מלשון הפסוק: ”לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה...”.
”הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו” (ע”פ ”פנינים”)

מסופר, שבמימי האחרונים של הרב מברסק זיע”א, כאשר שכב על ערש דוי, בייסורים נוראיים, בקש אחד ממקורביו להעלות חייד על פניו, בציטוט אמרה נאה, ואמר לו, ששמע שחסידים מפרשים את הפתוב, ”הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו הצאן ולכו רעו”, שכך אמר יעקב אבינו: ריבוננו של עולם! גם אם ”עוד היום גדול”, ועדין לא הגיעה ”עת האסף המקנה” שתאסוף את המקנה – את צאן מרעייתך, ותגאלם מהגלות הקשה. לפחות תשקה ותרעה אותם במרעה טוב ודשן, בפרנסה בהרחבה!...

ננער הרב מנמנומו, ובתוקף מכאוביו, ואמר: לא! אין זו סתם אמרה! בודאי אדם גדול אמרה...”.
מיד הלכו והתענינו, והתברר שאמרה זו מקורה אכן באדם גדול, ה”ה הרבי הרה”ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע”א, שהיה דרכו בכך להמליץ טוב ולבקש על עם ישראל.

על-פי זה יש לנו לשאול: הנה, אנו אומרים בברכת המזון: ”רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך, ועל מלכות בית דוד משיחך, ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו. אלהינו, אבינו, רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו”. ולכאורה, כיצד אנו, שמבקשים דברים כה רמים ונשגבים כפנינו ירושלים, בית המקדש ומלכות בית דוד, ותוך כדי דיבור מבקשים אנו גם בקשת מזונות והרוחה ופרנסה בכבוד? אלא, שלפי מה שהבאנו לעיל, הענין יובן. שכן, אנו מתפללים להקב”ה: ”רחם נא ה' אלהינו, על ישראל עמך, ועל ירושלים עירך, ועל ציון משכן כבודך”. אך אם, ריבוננו של עולם! עדין עוד לא הגיע הזמן לגאולתנו, אז לכל הפחות מבקשים אנו ”רענו, זוננו, פרנסנו, וכלכלנו, והרויחנו”!
”אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג”

פעם בקשו תלמידיו של הבעש”ט, שיראה להם דבר חידוש. אמר להם הבעש”ט: ”אראה לכם דבר פלא, בתנאי שלא תפתחו את פיהם בצחוק”. הסכימו התלמידים.

והנה, בליל שבת, בהיותם בבית הכנסת, הראה להם הבעש”ט איש עני, הלבוש כאביון, עומד ומתפלל בהתלהבות ובשמחה גדולה. לאחר התפילה פנה האיש לכל מתפללי בית הכנסת, וברכם בקול מלא שמחה בברכת ”שבת שלום”, ולאחר מכן פנה לביתו. הלכו הבעש”ט ותלמידיו אחרי אותו אדם, וכשנכנס לביתו, עמדו הם מאחורי הדלת, והקשיבו לכל מה שנאמר בביתו. מבעד לחלון ראו שלחן עלוב, שעליו גרות קטנים דולקים, וכן ראו אשה לבושה בגדים בלויים. כשנכנס האיש, פנה לאשתו ואמר: ”שבת שלום לך רעיתי”. והיא השיבה לו: ”שבת שלום לך בעלי היקר”. לאחר אמירת ”שלום עליכם” בקול שמחה וששון, אמר האיש: ”תני לי את היין, ונקים את זכור את יום השבת לקדשו”. הניחה האשה על השלחן שני לחמים קטנים, ואמרה: ”מחמד נפשי, אולי נקדש הערב על פת?”. השיב לה האיש בקול שמחה: ”כן אשתי, נקדש על הפת, ויערב לחיכנו כמו יין משומר”. קדש האיש, ופנה לאשתו ואמר: ”עכשיו הגישו את הדגים אשר הכנת, ונקים וקראת לשבת ענג”. הביאה האשה קערה מלאה פולים, נטלה משם מעט, הניחה בצלחת שלו, ואמרה: ”אכול וינעם לך, ויהי רצון שיהיה טעם הפולים בפיהך, כטעם דגים משופחים”. אכל האיש את הפולים בחדוה, וניכר על פניו שהוא נהנה מהם, כאילו הוא אוכל מעדני מלכים. ואף דבר אל עצמו, ואמר: ”ברוך השם, שאין אנו מחסרים את נפשנו מכל טוב לכבוד שבת מלכתא”. לאחר מכן המשיך בזמירות השבת, ושוב פנה לאשתו, ואמר: ”כעת, אשת חיל שלי, הגישי נא את המרק”.

שוב נטלה כף של פולים, ונתנה לו. וכך חזר הדבר על עצמו גם כשבקש בשר ומנה אחרונה. לאחר מכן פתחו הוא ואשתו בריקודים, תוך שהם שרים ”אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו”. כיון שראו זאת תלמידי הבעש”ט, מיד פרצו בצחוק. אמר להם הבעש”ט: ”הלא הזהרתי אתכם לבל תצחקו. ועתה, כיון שלא עמדתם בהבטחתכם, לא תוכלו לקבל את המתנה שהיה בדעתי לתת לכם”. ”מהי המתנה רבנו?” – שאלו כלם פה-אחד. ענה להם הבעש”ט: ”בקשתי לזכות אתכם במתנה, שאף אתם תזכו להגיע למעלתו של אותו עני, ולשמות, לא רק במעדני השבת, אלא

גם בשבת עצמה...” שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיה מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבֵן הֵבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"

על הכתוב בפרשתנו (כט', כא'): "וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבֵן הֵבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ". פרש רש"י זצ"ל ואמר: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינֹו אֹמֵר כֵּן (= "וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"), (וְאִיךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ אֹמֵר כֵּן)? אֵלֵא (מִתְרַץ רש"י), לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת אָמֵר כֵּן". וְקִשָּׁה כָּאֵן. שְׁהָרִי, הַקּוֹשִׁיָה עֲדִין בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת. וְכִי כִּדִי לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת/צִאצָּאִים צָרִיךְ יַעֲקֹב אָבִינוּ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן, שְׁאֵפִילוּ "קֵל שְׂבָקָלִים אֵינֹו אֹמֵר כֵּן"?

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שְׁהִנֵּה, מְצִינֹו בְּסִפֵּר הַקְּדוּשׁ "אֹר מְלֵא" ("וַיֵּצֵא"), שְׁהִרָה"צ ר' שְׁמוּאֵל צְבִי זצ"ל, שְׁהִיָּה מְשֻׁמֵּשׁ אֶת אֶחָד מִתְלַמִּידֵי הַרְה"ק מְלוּבְלִין זִיע"א, רָאָה פְּעַם אַחַת אֶת הַצְּדִיק הוֹלֵךְ אֶל אַרְוֹן הַסְּפָרִים שְׁלוֹ, וְעוֹמֵד שָׁם דְּבוּק בְּרַעֲיוֹנוֹתָיו כְּשַׁעָה-שְׁעָתִים. וְהוּא, הַרְה"צ שְׁמוּאֵל צְבִי, שְׁרָצָה לְלַמּוֹד מִהִנְהַגּוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַצְּדִיק, שָׁאֵל אוֹתוֹ לְפָשֵׁר עֲמִידָתוֹ וְזָמַן כַּה רַב לְפָנָי אַרְוֹן הַסְּפָרִים. הַשִּׁיב לוֹ הַצְּדִיק, שְׁהִלְלָה הַזֶּה הוּא לֵיל הַטְּבִילָה שֶׁל אֲשֵׁתוֹ, וְחוּשֵׁשׁ הוּא פֶּן תִּהְיֶה אֲצִלוֹ אִיזוֹ **הַנְּאִה גְּשְׁמִית** כְּאֲשֶׁר יִתְיַחַד עִם אֲשֵׁתוֹ. וְלָכֵן בָּא הוּא אֶל אַרְוֹן הַסְּפָרִים, שְׁשֵׁם מוֹנַחִים הַתְּכַרִּיכִים שְׁלוֹ, וְהוּא עֹמֵד וְצִירָה בְּדַעְתּוֹ, אִיךָ יִהְיֶה לְאַחַר פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאִיךָ יִלְבִּישׁוּהוּ אֶת הַתְּכַרִּיכִים. וְכָל זֹאת עָשָׂה, כִּדִי שְׁעַל-יְדֵי כֵךָ יִתְבַטְּלוּ מִמֶּנּוּ הַרְגָּשׁוֹת **וְהַנְּאִוֹת גְּשְׁמִיִים**.

עַל-פִּי הָאָמֹר יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין מָה שְׁהִבִּיא הַ"אֲמָרִי יוֹסֵף", עַל הַכְּתוּב בְּפָרִשְׁתָּנוּ, פְּרִשְׁת "וַיֵּצֵא": "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְךְ". וּפְרָשׁ רש"י: "וַיִּבְךְ" לְפִי שְׁצָפָה (יַעֲקֹב) **בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ**, שְׁנִרְחַל) אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה". וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַבִּין עֲגִין זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ דּוֹקָא עֲכָשִׁיו, בְּשַׁעָה זֹו שֶׁל חֲדוּהָ עַל הַמִּפְגָּשׁ שֶׁל יַעֲקֹב וְרַחֵל, בּוֹכָה יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל שְׁרַחֵל אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה?

אֵלֵא, לְפִי הָאָמֹר יֵשׁ לֹמֵר, שְׁכְּאֲשֶׁר פָּגַשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת רַחֵל אֲמֵנוּ, הִיתָה בְּעֵינָיו "כְּחֻפְצָא שֶׁל מְצוּהָ", כְּמוֹ תְּפִלִּין וּמְזוּזָה, וְעַל-כֵּן נִשַּׁק אוֹתָהּ, כְּפִי שְׁכְּתוּב: "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל". שְׁכֵן, כּוֹנְנָתוֹ הִיתָה **לְשֵׁם שְׁמַיִם**. אוֹלָם, מִיד נִתְמַלֵּא יִרְאָה וּפְחָד, שְׁמָא תִּהְיֶה לוֹ **הַנְּאִה גְּשְׁמִית** מֵאוֹתָהּ נְשִׁיקָה. עַל-כֵּן, שֶׁת עֲצָה בְּנִפְשׁוֹ (=הַחֲלִיט) לְהַסְתַּכֵּל וּלְהַתְּבוּנָן עַל עֵת פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם (כִּדִי לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל כָּל **תְּאִוָּה גְּשְׁמִית**). וְאִזּוֹ, רָאָה **בְּרוּחַ קוֹדֶשׁוֹ**, שְׁרַחֵל אֵינָה נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה, וּמִיד בָּכָה. וְזֶהוּ שְׁכְּתוּב: "וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת קִלּוֹ וַיִּבְךְ" - עַל שְׁאִין הִיא נִכְנָסֶת עִמּוֹ לְקַבּוּרָה.

לְפִי זֶה מְפָרֵשׁ הַ"אֹר מְלֵא" אֶת מָה שְׁאָמֵר יַעֲקֹב לְלָבֵן: "הֵבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ", שְׁעַל-כֵּךָ הַתְּפִלָּאוּ חוּ"ל וְאָמְרוּ: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינֹו אֹמֵר כֵּן (= "וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"). וְהַסְּבִיר הַ"אֹר מְלֵא" וְאָמֵר, שְׁבַדְכָרִיו אֵלוֹ הַתְּפִוֹן יַעֲקֹב דּוֹקָא לְבַטֵּל כָּל **תְּאִוָּה גְּשְׁמִית** מִמֶּנּוּ. הָא כִּי צִדָּד?

הִנֵּה כִּדּוּעַ, בְּכָל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ בְּשָׁנָה יֵשׁ צִירוּף הוּי"ה שׁוֹנֵה (לְדוּגְמָא הַצְּרוּף שֶׁל חֲדָשׁ נִיסָן הוּא יֶה-וָה). וְהִנֵּה, הַצִּירוּף שֶׁל חֲדָשׁ כְּסִלוֹ הוּא "וַיִּהְיֶה", וְהוּא יוֹצֵא מְרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל הַפְּסוּק (בְּרָאשִׁית נ', יא): "וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֵרָן הָאֶטֶד". וְצִרִיכִים לְדַעַת, שְׁפְסוּק זֶה מְדַבֵּר עַל הַלּוּיָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, בְּשַׁעָה שְׁהוֹבִילוֹ אוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם לְקַבּוּרָה בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. (כְּפִי שְׁכְּתוּב (בְּרָאשִׁית נ', יא): "וַיַּעַל יוֹסֵף לְקַבֵּר אֶת אָבִיו (יַעֲקֹב)... וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל בְּגֵרָן הָאֶטֶד").

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שְׁיַעֲקֹב אָבִינוּ, כְּשֶׁרָצָה לְהִיּוֹת עִם רַחֵל אֲשֵׁתוֹ, רָצָה לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָהּ, כִּדִי לְבַטֵּל כָּל **הַנְּאִה גְּשְׁמִית** - וְלָכֵן אָמֵר לְלָבֵן "הֵבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ", שְׁהֵם סוֹפֵי תִיבוֹת שֶׁל "וַיִּהְיֶה", הַיּוֹצֵאִים מְרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת "וַיִּרָא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי", שְׁנִאָמֵר עַל יוֹם פְּטִירָתוֹ שְׁלוֹ. וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רש"י: "וְהֵלֵא קֵל שְׂבָקָלִים אֵינֹו אֹמֵר כֵּן. אֵלֵא, לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת אָמֵר כֵּן". דְּהִינּוּ, כִּדִי לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת - שְׁבִטֵי י"ה - בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה, אָמֵר יַעֲקֹב כֵּן (= "הֵבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאוּ יָמַי וְאָבֹאֶה אֵלֶיךָ"), כִּדִי לְהַזְכִּיר לְעַצְמוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה שְׁלוֹ, וּלְהַכְנִיעַ כָּל **הַנְּאִה גְּשְׁמִית**, בְּעֵת שִׁיְהִיָּה עִם רַחֵל אֲשֵׁתוֹ.

כְּדִי לְחַזֵּק עַנְיָן זֶה, מְבִיא הַרְה"ק מְהַר"א מְקַמְאֲרָנָא וְזַע"א, בְּסִפְרוֹ "הֵיכַל הַבְּרָכָה" ("וַיֵּצֵא"), רְמִזוּ נִפְלָא עַל-כֵּן, וְאוֹמֵר: הִנֵּה הַכְּתוּב "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֶי וְאָבוֹאָה אֵלֶיָּה", הוּא בְּדִיוּק הַגְּמַטְרִיָּה שֶׁל הַפְּסוּק "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" (1358).

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, פְּסוּק זֶה – "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד" – אָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ לְפָנָיו פְּטִירָתוֹ, כְּמִבּוֹאָר בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה צח, ג'): "בְּשַׁעֲרֵה שְׁהִיָּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, קָרָא לְשָׁנִים-עֶשְׂרֵי בְנָיו (וְ)אָמַר לָהֶם: שְׁמְעוּ אֵל יִשְׂרָאֵל... אֲבִיכֶם. שְׁמָא יֵשׁ בְּלִבְבְּכֶם מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה? אָמְרוּ לוֹ: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל', אֲבִינוּ, כְּשֵׁם שְׁאִין בְּלִבְךָ מַחְלֻקָּת עַל הַקַּב"ה, כִּךְ אֵין בְּלִבְנוּ מַחְלֻקָּת. אֲלָא 'ה' אֵלֵהִינוּ ה' אֶחָד'. אָף הוּא (יַעֲקֹב) פִּרְשׁ בְּשַׁפְּתָיו, וְאָמַר: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד'."

וְלָכֵן, בַּעַת שְׂדִבְרַי יַעֲקֹב עִם לָבָן עַל רַחֵל, וְאָמַר לוֹ: "הִבֵּה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמֶי וְאָבוֹאָה אֵלֶיָּה" (שֶׁהוּא כְּאָמֹר בְּגַמְטְרִיָּה "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד"), הַתְּכַוֵּן בְּכַךְ לְהִזְכֹּר בַּיּוֹם פְּטִירָתוֹ, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת הַתְּאֻוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת. (וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם לְמִנְהַג הַחֲתָן (יּוֹצֵא אֲשַׁכְּנֹו), שֶׁבְּשַׁעֲרֵת כְּנִיסָתוֹ לַחֹפֶה הוּא לּוֹבֵשׁ בְּגָד לָבָן הַנִּקְרָא "קִיטְל", הַדּוֹמָה לְתַכְרִיכִים. כִּפִּי הַמּוֹבָא בְּקִיצוֹר שׁו"ע (סִימָן קמז, מִנְהַגֵי הַחֹפֶה ד'): "הַשּׁוֹשְׁבֵינִים מְלַבִּישִׁים אֶת הַחֲתָן בְּ"קִיטְל", כְּדִי שְׂיִזְכּוֹר יוֹם הַמִּיתָה וְיִתְעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה". וְכָל זֹאת, כְּאָמֹר, כְּדִי לְהַזְכִּיר לוֹ אֶת יוֹם הַמִּיתָה, שְׂאֵז לּוֹבֵשׁ הָאָדָם תַּכְרִיכִים לְבָנִים, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת תְּאֻוֹתָיו בַּיּוֹם הַחֹפֶה). (עַל פִּי "מְשׁוֹשׁ דּוּדִים" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּשְׁכֵּם לָבָן בַּפֶּקֶר וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֵךְ אֹתָהֶם"

דְּבַר מְעַנֵּין מּוֹבָא בְּסִפְר "נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ", שְׁכַפְאֲשֵׁר גּוֹי נֶאֱלָץ לְדַבֵּר בְּשִׁבְחָם וּבְטוֹבָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אוֹ כְּאֲשֶׁר חָיֵב הוּא לְבָרְכָם, נַעֲשֶׂה לוֹ מֶר בִּפְהָ...

עַנְיָן זֶה רוֹאִים גַּם בְּכַתּוּב (בְּרַאשִׁית כ' כח): "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ רְאִינוּ כִּי הִיָּה ה' עִמָּךְ". שְׁכָן, רִצְף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ" הוּא מְרֹוֹר, שְׁכַפְאֲשֵׁר רוֹאִים הַגּוֹיִים שֶׁהַקַּב"ה עִמָּנוּ, מֶר וּמְרֹוֹר לָהֶם בִּפְהָ. וְכֵן בְּמָה שְׁאָמַר שׁוֹר הַמְּשָׁקִים לְפָרְעָה עַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק (בְּרַאשִׁית מא, יב'): "וַיִּשְׁם אֶתְנוּ נַעַר עֲבָרִי עֶבֶד לְשׁוֹר הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר לָנוּ אֶת חַלְמַתֵּינוּ". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "הַטַּבְּחִים וְנִסְפָּר לוֹ וַיִּפְתָּר" הוּא מְרֹוֹר. וְעוֹד, עַל בְּלַעַם נֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כג, טז): "וַיִּקָּר ה' אֵל בְּלַעַם וַיִּשְׁם דְּבַר בְּפִיו וַיֵּאמֶר שׁוֹב אֵל בְּלַק וְכֵה תְדַבֵּר". הִנֵּה, סוֹפֵי הַתִּיבוֹת שֶׁל "וַיִּשְׁם דְּבַר בְּפִיו וַיֵּאמֶר" הוּא מְרֹוֹר. וְכֵן, כְּאֲשֶׁר הַגּוֹיִים אוֹמְרִים "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ" עִם חֶכֶם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַזֶּה" (דְּבָרִים ד', ו'), רִצְף הָאוֹתִיּוֹת "וַיֵּאמְרוּ רְאוּ" הוּא מְרֹוֹר. לְהִרְאוֹת לָנוּ, שְׁלֵמוֹת שְׁאוֹמְרִים הַגּוֹיִים בְּשִׁבְחַת יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה לָהֶם מֶר וּמְרֹוֹר בִּפְהָ. וְכֵן בְּפִרְשָׁתְנוּ, פִּרְשַׁת "וַיֵּצֵא" כְּאֲשֶׁר לָבָן מְבָרֵךְ אֶת הָאֵמָהוֹת הַקְּדוּשׁוֹת כְּתוּב "וַיְבָרֵךְ אֹתָהֶם", הִנֵּה "אֹתָהֶם" בְּגִימְטְרִיָּה מְרֹוֹר (=446) לּוֹמֵר לָךְ, גַּם כְּשֶׁבִרְךָ אֶת בְּנוֹתָיו בְּכָל זֹאת הַרְגִישׁ טַעַם מְרִירוֹת בְּפִיו... וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"

עַל הַכְּתוּב: "וַיִּשְׁבַּתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא, שְׁלָא אֶלְמַד מִדְּרַכֵּי לָבָן". וַצַּרִּיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִהֵיכָן לָמַד רַש"י, שְׁכּוֹנַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם", הִיא "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא"? מְסוּפָר עַל הַ"בֵּית הַלְלוּ", שְׁפַעַם פָּגַשׁ אֶת אֶחָד מִתְּלַמִּידָיו, וְשָׁאֵל אוֹתוֹ לְמַעֲשָׂיו. עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד: "אֲנִי מִתְּעַסֵּק בְּמִסְחָר, וּבְרוּךְ ה' אֲנִי רוֹאֶה בְּרָכָה בְּעַמְלִי". לְאַחַר מְסַפֵּר דְּקוֹת חֲזוֹר וְשָׁאֵל הַ"בֵּית הַלְלוּ" שׁוֹב אֶת הַתְּלַמִּיד לְמַעֲשָׂיו. וְשׁוֹב עָנָה לוֹ הַתְּלַמִּיד, שֶׁהוּא סוֹחֵר, וּבְרוּךְ ה' פְּרִנְסָתוֹ מְצוּיָה". כְּאֲשֶׁר חֲזוֹר וְנִשְׁנָה הַדְּבַר פַּעַם שְׁלִישִׁית, וְשׁוֹב שָׁאֵל הַרְבֵּי אֶת תְּלַמִּידוֹ מֶה מַעֲשָׂיו, הַבִּין הַתְּלַמִּיד כִּי יֵשׁ דְּבָרִים בְּגוֹ, וְשָׁאֵל: "לְמָה כְּבוֹד הַרְבֵּי מִתְּכַוֵּן בְּשָׁאֵלְתוֹ"? הַסְּבִיר לוֹ הַרְבֵּי, וְאָמַר: שְׁאֵלְתִי אוֹתְךָ שֶׁלֵּשׁ פְּעָמִים מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה, וְאַתָּה מְשִׁיב לִי מֶה הַקַּב"ה עוֹשֶׂה... שְׁהָרִי הַפְּרִנְסָה הִיא מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ! כְּאֲשֶׁר שְׁאֵלְתִי אוֹתְךָ "מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה?", הַתְּכַוֵּנְתִּי לְשָׁאוֹל, מֶה אַתָּה עוֹשֶׂה בְּשִׁבְלֵי הַרוֹחַנִיּוֹת(=תּוֹרָה וּמִצְוֹת)? הֵאֵם אַתָּה קוֹבֵעַ עֵתִים לְתוֹרָה? הֵאֵם אַתָּה מִתְּעַלָּה בְּרוֹחַנִיּוֹת?

עַנְיָן זֶה מְצִינֵנוּ גַם אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. כְּאֲשֶׁר הַתְּפִלָּל יַעֲקֹב אֶל הַקַּב"ה, הוּא מְדַגִּישׁ בְּדְבָרָיו: "וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ. וְשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". כְּלוֹמֵר, לְאַחַר שֶׁהַקַּב"ה יִשְׁמֹר אוֹתִי בְּדֶרֶךְ, וְיִתֵּן לִי "לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ" – אוֹ אֵז וְשְׁבַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי". וּבְמָה יַעֲקֹב שָׁב "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי"? הָרִי לְפָנָיו-כֵּן בְּקֶשׁ גְּשָׁמִיּוֹת ("וְשָׁמְרָנִי בְּדֶרֶךְ... לֶחֶם לֵאכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ"). אֲלָא, עַל כּוֹרְחָן שֶׁהַכּוֹנֵה בְּמַלְיָם "בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי" הִיא עַל רוֹחַנִיּוֹת, וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רַש"י: "שָׁלוֹם מִן הַחֲטָא". שְׁבַת שָׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיה מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" (כח' י')

על הפתוב "וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה" כתב המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": "וַיֵּצֵא" – ראשי תיבות "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוּרַת אֵלֶיךָ". ונתגועו כל המפרשים לבאר את עמק פונתו של ה"מגלה עמוקות": וכי איזה אות **א** ראה יעקב אבינו? ומה הקשר בין זה לבין יציאתו מבאר שבע ללכת חרנה?

נקדים לבאר מה שאמרו חז"ל על הפתוב בתורה (ויקרא א, ז): "וַנִּתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ – ש"אף-על-פי ש**אש** יורדת מן השמים, מצוה להביא מן (הכהן) ההדיוט(=הפשוט)". פלומר, למרות שירדת **אש** מן השמים על הקרבן המונח על המזבח, מצוה על הכהן לתת **אש** משלו על המזבח.

ויש לפרש מאמר זה גם על-פי הקדמה נפלאה שאמרו דורשי רשומות על הפסוק בספר בראשית (א, ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שָׁמַיִם", ופרש רש"י וצ"ל: "שָׁמַיִם – (הם) **אש** ו**מים** – שְׁעָרֵי הַקַּב"ה) זֶה בְּזֶה, וְעָשָׂה מֵהֶם שָׁמַיִם". ולכאורה יפלא הדבר: הרי **אש** ו**מים** ביחד הם "**אשמים**", ואם כן, לאן נעלמה האות **א** של **אש** מהמלה **שמים**?

אומר על-כך הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב במדרש רבה (בראשית רבה ה, ח): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֹשֶׁת אֶרֶץ, (ו)לְמָה נִקְרָא שְׁמָה (שֶׁל הַיְבֹשֶׁת) אֶרֶץ? (אֵלָּא מִפְּנֵי) שְׂרָצְתָהּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָה(=הקב"ה)".

ולכאורה קשה הדבר. מדוע נקרא שמה של היבשה "ארץ"? שכן היה צריך להיקרא שמה "רץ", על-כך שרצתה לעשות את רצונו של הקב"ה.

ותרץ הרה"ק פינחס פרידמן, כי באמת השמים היו צריכים להיקרא "**אשמים**", היות והם מורכבים מ**אש** ו**מים**. ובאמת, הארץ היתה צריכה להיקרא "רץ", מכיון שרצתה לעשות את רצון ה' יתברך, אלא שירדה האות **א** מהמלה "**אשמים**" שלמעלה, ונתחברה עם המלה "רץ" שלמטה, ועל-ידי כך נשאר למעלה **שמים**, ולמטה "**ארץ**". וצריכים אנו להבין, מדוע באמת ירדה האות **א** מהשמים לארץ? ומה הדבר בא ללמדנו?

אומר הרה"ק פינחס פרידמן, כל זאת בא ללמדנו יסוד חשוב בעבודת ה' יתברך – והוא, שתכלית עבודת ה' היא, שיחבר האדם שמים(=רוחניות) וארץ(=גשמיות). פלומר, גם בעת עיסוקו בעניני ארציות וגשמיות(=אכילה, שינה, פרנסה וכו'), תהיה כל פונתו לשם שמים – לה' בלבדו.

וכמו שנפסק להלכה בשלחן ערוך (אורח חיים, סימן רל"א): בכל מה שיהנה האדם בעולם הזה – לא יכון להנאתו, אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג, ו'): "בְּכָל דְרָכֶיךָ דַּעְהוּ", ואמרו חכמים: "כָּל מַעֲשִׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם" (אבות ב, יב) – שאפילו דברים של רשות, כגון: האכילה, השתיה, ההליכה, הישיבה, הקימה והשיחה, וכל צרכי גופך יהיו כלם לעבודת בוראך. ואפילו היה צמא ורעב... יתפון שיאכל וישתה כפי חיותו, כדי לעבוד את בוראו.

ומטעם זה נתן הקב"ה את התורה לישראל ולא למלאכים. שהרי המלאכים הם יותר רוחניים מהאדם, ובנדאי שעבודת ה' שלהם היתה יותר גבוהה משלנו. אלא, כיון שאין המלאכים יכולים לעבוד את הקב"ה בענינים גשמיים וארציים, נתן ה' את התורה לנו כדי שנעבוד אותו יתברך גם בענינים הארציים ונחבר רוחניות עם גשמיות.

והנה, ידוע שקשה מאד לעבוד את ה' בעניני ארציות/גשמיות, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, וכמו שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין ל'): "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו...ואלמלא הקב"ה עוזרו(=עוזר לאדם) – אין (האדם) יכול לו(=ליצר הרע)...". ולכן נמצא, שצריך סיוע גדול מאת הקב"ה כדי שיוכלו בני האדם, קרוצי החמר, לעבוד את ה' יתברך גם בעניני גשמיות.

ולכן הוריד הקב"ה את האות **א**, הרומזת על אלופו של עולם, מ**אשמים** למטה, ותברה עם ארץ. וזאת, כדי

לְסִיעַ לְבַנֵי הָאָדָם לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי אֲרֻצִּיּוֹת.

וּמַעַתָּה יוֹמֵתֶךָ מִדְּבַשׁ מִה שְׂרָמְזוּ חוֹ"ל בְּמֵתֶךָ לְשׁוֹנֵם: "אָף-עַל-פִּי שָׂאשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם" - אָף-עַל-פִּי שֶׁתְּכַלִּית הַיְרִידָה שֶׁל הָאוֹת א' מֵהַשָּׁמַיִם הִיא לְסִיעַ לְאָדָם בְּעִבּוּדַת ה', הִנֵּה "מִצְוָה לְהִבְיֵא (אֵשׁ) מִן הַהַדְיוּט" - מִצְוָה מִן הַמּוֹבְחָר שֶׁיִּתְאַמֵּץ הָאָדָם בְּכָל כּוּחוֹ שְׁלוֹ בְּעִבּוּדַת ה', כְּדֵי לְחַבֵּר שָׁמַיִם (=רוֹחַנִּיּוֹת) וְאָרֶץ (=גִּשְׁמִיּוֹת).

וּמַעַתָּה יוֹמֵתֶךָ לָנוּ דְבָרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי, בְּעַל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": "וַיֵּצֵא" - רֵאשִׁי תִיבּוֹת "וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֱלֹף". שָׁפָן, יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּהִיוֹתוֹ בְּבֵית אָבִיו, יִצְחָק, הָיָה אִישׁ "תָּם יֵשֵׁב אֲהֵלִים", שֵׁיִשֵׁב וְעֵסֶק בְּאוֹהֶלָה שֶׁל תוֹרָה כָּל הַיּוֹם. וְהִנֵּה, כְּשֶׁרָאָה שֶׁהַעֲנִין הִסְתוּבֵב מִן הַשָּׁמַיִם, כִּפֶּן שֶׁהוּא יִצְטָרֵף לְעִזּוּב אֶת בֵּית אָבִיו וְאֶת לִימוּד הַתּוֹרָה, חָשַׁב לְעֲצָמוֹ - 'עַל מָה וְלָמָּה עֲשֵׂה ה' כֶּן, שֶׁאֲצִטָּרֵף לְלַכֵּת לְבֵית לָבָן הַרְשָׁע וְלַעֲסוֹק שֶׁם בְּעֲנִי הָעוֹלָם הַזֶּה! הֲלֹא לְכַאוֹרָה הִיָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁאֲשַׁב בְּבֵית אָבִי, וְאֲעִסוֹק בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדַת ה' כָּל הַיּוֹם.

אֲלֹא, וְדַאי שְׂרָצוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁלֹּא אֲתַעֲסֹק רַק בְּעֲנִי שָׁמַיִם, אֲלֹא שְׂרָצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ הוּא שֶׁאֲעִבּוּד אוֹתוֹ גַּם בְּעֲנִי הָאָרֶץ הַגִּשְׁמִיִּים. וְזֶהוּ שֶׁרָאָה יַעֲקֹב "צוֹרֵת אֱלֹף" - רָאָה וְלָמַד מֵהָאוֹת א', שֶׁיְרִדָה מֵהַמְּלָה אֲשֶׁמַּיִם וְהִצְטָרְפָה לְמָלָה אֲרֶץ, שְׂצָרִיכִים לְעִבּוּד אֶת ה' גַּם בְּעֲנִי הָאֲרֻצִּיִּים/הַגִּשְׁמִיִּים, וּמִיָּד פָּנָה וַיֵּצֵא מִבְּאֵר-שָׁבַע, לְלַכֵּת חֲרָנָה, אֶל בֵּית לָבָן הָאֲרָמִי. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהַר "ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שֶׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ

שְׁנִינּוּ בְּמִסְכַּת בְּרֻכּוֹת (כו', עב'): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױי אָמַר: תְּפִלוֹת...אֲבוֹת תִּיקְנוּם (=שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יְדֵי הָאֲבוֹת, כְּמַפּוֹרֵט לְהֵלֶן). אֲבִרְהָם תִּקֵּן תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית יט'): וַיִּשְׁכַּם אֲבִרְהָם בְּבֹקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם. וְאִין עֲמִידָה אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים קו'): וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלַל (וְתַעֲצֵר הַמְּגִלָּה). יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית כד'): וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנוֹת עֵרֶב. וְאִין 'שִׁיחָה' אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים קב'): 'תְּפִלָּה לְעֲנִי כִי יַעֲטֹף (=כְּשֶׁמִּתְעַנֶּה וּמִתְעַטֵּף מִצֵּעַר), וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפָּךְ שִׁיחוֹ. יַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עֵרֶבִית, שְׁנֵאָמַר (בְּרַאשִׁית כח'): וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן שֶׁם (כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ), וְאִין 'פְּגִיעָה' אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁנֵאָמַר (ירמיה ז'): וְאַתָּה אֵל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעַם הַזֶּה, וְאֵל תִּשָּׂא בְּעַדָם רִנָּה וְתִפְלָה, וְאֵל תִּפְגַּע בִּי..."

חוֹ"ל הַקְּדוּשִׁים דוֹרְשִׁים בְּעֲנִין זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשִׁמּוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁת הָאֲבוֹת מְרַמְזוֹת עַל הַתְּפִלָּה הַמִּיּוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "אֲבִרְהָם" הִיא ב' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת בֹּקֶר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת צְהַרְיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' - רוֹמְזוֹת לְתְּפִילַת עֵרֶב. וְעוֹד הוֹסִיפוּ חוֹ"ל: בְּקִרְיַאת "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" מִצּוֹי רְמֵז לְכֶּן, שֶׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהַתְּפַלֵּל בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית מְנַחָה וְעֵרֶבִית. שָׁפָן, רֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ הַתְּפִלוֹת שְׁחֵרִית מְנַחָה עֵרֶבִית מְצִטְרָפוֹת לְמָלָה "שְׁמַע". (וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף, שְׂרָאשִׁי הַתִּיבּוֹת שֶׁל "שְׁמַע" בְּמַהוּפָף הוּא: עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, שְׂצָרִיכִים לְקַבֵּל אָנוּ עֲלֵינוּ עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם בְּזִמְן קִרְיַאת שְׁמַע).

"וַיִּקַּח מֵאֲבֵנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֵׂם מִרְאֲשֵׁתוֹ" (כח' יא')

מְסוּפָר עַל הַגְּאוֹן רַבִּי יוֹנָתָן אִיבְשִׁיץ מְפָרָאג, שֶׁבִּילְדוּתוֹ שָׂרְרָה עֲנִיּוֹת גְּדוּלָה בְּבֵיתוֹ, וְלֹא הָיָה לָהֶם פֶּת לְאֶכּוֹל. פְּעַם אַחַת קָנָה אָבִיו, לְכַבּוּד שְׁבֵת, מְסוּפָר תְּפוּחִים, וְהִסְתִּירָם תַּחַת הַכְּרִית שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שִׂדְעָה מִה רַבָּה פְּקוּחוֹתוֹ שֶׁל בְּנוֹ יוֹנָתָן, שֶׁדָּבָר לֹא נֶעְלַם מֵעֵינָיו. בְּבּוֹקֶרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בִּדְק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שֶׁדָּבָר לֹא נֶעְלַם מֵעֵינָיו. בְּבּוֹקֶרוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֵת, בִּדְק הָאֵב אֶת הַתְּפוּחִים שֶׁמִּתַּחַת לְכְּרִית שְׁלוֹ, וְנוֹכַח לְדַעַת שֶׁרַק תְּפוּחֵי אֶחָד שׁוֹכֵן אַחֵר-כְּבוֹד מִתַּחַת לְכְּרִית. מִיָּד קָרָא לְיוֹנָתָן הַקָּטָן, וְשָׁאֲלוֹ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר. עָנָה לוֹ יוֹנָתָן בְּפִקְחוּת: הִנֵּה מִצִּינוּ אֲצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהָאֲבָנִים שֶׁשֵׁם מִתַּחַת לְרֵאשׁוֹ רְבוּ בִּינֵיהֶן, וְלִבְסוּף נִתְחַבְּרוּ לְאֲבָן אַחַת. וְאָף כָּאֵן, בְּשַׁעָה שֶׁהִנַּחַת אֶת רֵאשֵׁף עֲלֵיהֶם, כָּל הַתְּפוּחִים רְבוּ בִּינֵיהֶם, וְלִבְסוּף הִתְחַבְּרוּ יַחַד לְתְּפוּחֵי אֶחָד גְּדוֹל..."

"וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לְאֹמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים...וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֶכֶל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ"

מַעֲשֵׂה בְּצַדִּיק רַבִּי דוּיָדֵל מְלֻלוֹב, שֶׁהִתְבּוֹנֵן בְּאֶחָד מִיְמֵי הַחוּרָף בְּאֶרְצוֹ הַלְחָם, וְרָאָה שֶׁלֹּא נִשְׁאַרָה פְּרוּסָה אַחַת שֶׁל לֶחֶם לְפִיּוֹת הָרַעֲבִים שֶׁל אֲשֶׁתוֹ וְיִלְדָיו. מִיָּד הִסִּיר מֵעֲלָיו אֶת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ, שֶׁשִּׁמַּשׁ לוֹ בְּיְמֵי הַקּוֹר, וּמִשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת הַלּוֹאָה דְחוּפָה לְצוּרְכֵי הַבַּיִת. כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי דוּיָדֵל לְבֵיתוֹ, כְּשֶׁהוּא רוֹעֵד מִקּוֹר לְאַחַר הִסְרַת מַעֲלֵל הַפְּרוּהָ בְּבֵית הָעֵבוֹט (=מָקוֹם מְשֻׁכָּן חֲפָצִים) - אָמַר לְבַנֵי הַבַּיִת הַנּוֹכְחִים: הַיּוֹם הִזֶּה עֲמַדְתִּי פְּרָאוּי עַל תְּפִילַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁאָמַר: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֶכֶל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ". כְּמָה טוֹב לוֹ לְאָדָם, שֶׁמְקוּיָם בּוֹ "בִּגְד לְלַבֵּשׁ" - וְלֹא "בִּגְד לְאֶכֶל" - שֶׁאִינוּ נִצְרָף לְמַכּוֹר אֶת בִּגְדוֹ אוֹ לְמַשְׁכָּנוֹ תְּמוּרַת לֶחֶם לְיִלְדָיו... שְׁבֵת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "אתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה', כי אתך אני כי אעשה כלה בכל הגוים" (ירמיהו מו כח)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיֵּצֵא

כְּנִיסַת הַשְּׁבֹת: 16:13

ערב שבת ה' כסלו תשע"ד (8.11.13)

יְצִיאַת הַשְּׁבֹת: 17:21 ר"ת 17:58

הַפְּטָרָה: "וְעַמִּי תְלוּאִים"/"וַיִּבְרַח יַעֲקֹב" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל"

משל נאה מביא הרבי מאיר מפרמישלאן: הנה, כאשר רוצים להעביר סחורה יקרת-ערך בגבול, בלי לשלם מכס, אזי מלכלכים את הסחורה בבוץ או ברפש, כדי שיחשבו המוכסים שהסחורה פגומה ומקולקלת, ויסימו להעבירה לתוך המדינה, ואחר-כך, כאשר מכניסים את הסחורה פנימה, רוחצים אותה כדי שתהיה נקייה כבראשונה...

ויש לומר רמז על-כך בדברי הנביא (זכריה ט', יא'): "גם את, בדם בריתך שלחתי אסיריך, מבור אין מים בו". אומר הקב"ה לישראל: את "בדם" (ראשי תיבות: משיח בן דוד) – את נשמת משיח בן דוד, שהיתה אסירה בידי החיצונים, הנמשלים ל"בור (אשר) אין מים בו – שלחתי, וזאת על-ידי "בריתך" (ראשי תיבות: בעז רות יהודה תמר פלתו), כדי שלא יחשבו המקטרגים שמשם תצא נשמת המשיח.

על-פי זאת, מובן היטב, מדוע סבב הקב"ה שיעקב ישא דוקא שתי אחיות, שמהן יצא היסוד של כלל ישראל, כפי שפתוב במדרש תלפיות (ערך יעקב): "מוכרח היה יעקב ליקח שתי אחיות, כדי לבלבל השטן, שלא יקטרג בלידת השבטים הקדושים... בסוכרו שאין דבר טוב יוצא מזיווג זה, כיון שבא באיסור...".

הנה, פעת מבוארת היטב גם ברפת כל העם הזקנים לבעז ולרות: כאשר הזקנים ראו ברוח קודשם, שמזיווג זה של בעז ורות עתיד להילד משיח בן דוד, הבינו שהקב"ה סבב כך שנשמת המשיח תצא מרות המואביה (שנולדה מלוט ובנותיו), וזאת כדי שהמקטרגים לא ימנעו את לידת דוד המלך.

ולכן אמרו לבעז: "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה, אשר בנו שתיהם את בית ישראל". כלומר, כמו שהצליחו רחל ולאח לבנות את בנין בית ישראל, היות ולא עלה על דעת המקטרגים, שמאיסור נשיאת שתי אחיות יולדו כל בית ישראל – כך "יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך" – את רות המואביה, ותוכל לרמות את המקטרגים, לבל יחשבו שממנה תצא נשמת משיח בן דוד. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו" (כח' יא')

בפּרשְׁתֵנוּ כְּתוּב: "וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרָאשְׁתּוֹ הַהוּא... וַיִּשְׁפֹּם יַעֲקֹב בְּבִקְרַ וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מֵרָאשְׁתּוֹ". ודרשו חז"ל בגמרא (חולין צא'): "כתיב ויקח מאבני המקום, (משמע שלקח הרבה אבנים), וכתיב ויקח את האבן (=מכאן שלקח רק אבן אחת)..."

אמר רבי יצחק: מלימד (הכתוב) שנתקבצו כל אותן אבנים למקום אחד, וכל אחת ואחת (היתה) אומרת: עלי יניח **צדיק** זה (את) ראשו... וכלן נבלעו באחד (=הפכו לאבן אחת)". וכן פרש גם רש"י וצ"ל: "האבנים התחילו מריבות זו עם זו. זאת אומרת: עלי יניח **צדיק** את ראשו. וזאת אומרת: עלי יניח **צדיק** את ראשו. מיד עשה הקב"ה אבן אחת, ונהו שנגמר: ויקח את האבן אשר שם מראשתיו".

וצריכים אנו להבין את ענין המריבה שרבו האבנים זו עם זו, שהרי בודאי טמנו לנו כאן חז"ל רמז עמוק, פדרפם בקדש.

אומרים חז"ל, שיש בני אדם שזהירים במצות שבין אדם למקום (בין האדם לה' יתברך), אבל מזלזלים במצות שבין אדם לחברו. וכן יש אנשים שלהיפך – זהירים במצות שבין אדם לחברו, ומזלזלים במצות שבין אדם למקום. וכמוכן טועים הם. שכן, הם חייבים להיזהר גם במצות שבין אדם למקום וגם במצות שבין אדם לחברו, שהרי כלן ניתנו לנו ע"י רועה אחד. ענין זה רואים אנו בשני לוחות הברית שנתן הקב"ה לישראל: על לוח אחד נכתבו המצות שבין אדם למקום: **"אנכי ה' אלקיך... לא יהיה לך אלקים אחרים... לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא... זכור את יום השבת לקדשו"**. ועל הלוח השני נכתבו המצות שבין אדם לחברו: **"לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב וכו'..."**

והנה רואים אנו, שהקב"ה מסר את שני לוחות הברית יחד למשה רבנו, כדי להורות לנו שאסור חלילה לאיש ישראל לזלזל באחד מהם, ואי אפשר להפריד ביניהם, שהרי כלם ניתנו כמקשה אחת. לפי האמור לעיל, נוכל להבין את ענין מריבת האבנים: חז"ל אמרו "מיעוט אבנים שנים" (בראשית רבה סח, יא), כלומר שהיו שם שתי אבנים. ומה שכתוב "ויקח מאבני המקום", הפונה היא שיעקב אבינו לקח לעצמו (למד) לקח ולימוד מאבני "המקום" – מאבני הקב"ה (=לוחות הברית).

וזהו הדבר שרמזו לנו חז"ל במתק לשונם: האבנים התחילו לריב זו עם זו – כל אחד משני לוחות האבן רדף אחר הצדיק לומר לו "עלי יניח צדיק את ראשו" – כלומר שישים את כל כבוד מחשבתו על המצות שבין אדם למקום. וזו אומרת: "עלי יניח צדיק את ראשו", כי העיקר הוא שישים הצדיק מחשבתו על המצות שבין אדם לחברו. "מיד עשהו הקב"ה אבן אחת", לרמוז ליעקב שאין הבדל ביניהן (=בין המצות), כי כלן ניתנו מרועה אחד, וצריך הצדיק להניח ראשו ומחשבתו על שניהם כאחד: הן על מצות שבין אדם למקום והן על מצות שבין אדם לחברו. ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

האותיות "סולם" – אומר רבנו יעקב, "בעל הטורים" – בגמטריה "ממון", וכן גם "עוני" (כלן עולות למנין 136), כי זה ישפיל וזה ירים. ואכן, כשם שסולם עשוי שלבים ומדרגות, ובני אדם "עלים וירדים בו" – הוא הדין לגבי השפעת הממון. לפעמים הממון מוריד את האדם לשפל המדרגה, עד שהוא בבחינת "מצב ארצה", ולפעמים הממון מעלה את האדם לגבהי מרומים, עד ש"ראשו מגיע השמימה". אבל, על האדם לזכור בכל עת, שהממון, בדומה לסולם, אינו אלא אמצעי לטפס עליו משלב לשלב, ולהגיע למעמד רם ומכובד בחיים, אך לעולם אין לעשותו מטרה בפני עצמה...

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח' יב)

אומרים משמו של האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין: המלה "סלם", המוזכרת בחלום יעקב, מרמזת ל-סעודת מלוה מלכה (סעודה רביעית). בעונותינו הרבים, זהו "סלם מצב ארצה" – שאין הבריות נזהרים כראוי במנהג זה, ופעמים מזלזלים שלא כדיון בסעודת דוד מלכא משיחא. אך האמת היא ש- "ראשו מגיע השמימה" – ערכו ומעלתו של מנהג זה מגיעים לגבהי מרומים, ואשרי מי שדבק בו כהלכה בכל מוצאי שבת.

"ואביכון (=לבן) התל בי, והחלף את משכרתי עשרת מנים" (לא' ז)

מסופר על האלשי"ך הקדוש, שפעם כשדרש בפרשת "ויצא", היה נוכח שם האר"י הקדוש. התחיל האלשי"ך הקדוש לפרש ולהסביר, איך השתמש לבן הארמי בתחבולות כדי להונות ולרמות את יעקב אבינו. והאר"י הקדוש, שישב בקהל, ישב, חייך וצחק מהתחלת הדרשה ועד סופה. משסים האלשי"ך הקדוש את דבריו, פנו הנוכחים אל האר"י, כדי שייסביר להם על מה חייך וצחק הרב במשך הדרשה? ענה להם האר"י: דעו לכם, כי בשמים נגזר על לבן הארמי להופיע בדרשה של האלשי"ך הקדוש, ולהצדיק עליו את כל מה שעשה ורמה את יעקב אבינו. וכך באמת היה: מיד כאשר פתח האלשי"ך הקדוש בדרשתו, התיצב לבן הארמי בפתח בית המדרש, והקשיב באזניים קשובות לדרשת הרב. והנה, על כל תחבולה ומרמה שהסביר האלשי"ך הקדוש היה לבן הארמי מנענע את ראשו כאומר הן, נכון הדבר, והיה מודה ומתודה, שכן, בדיוק נמרץ, עשה ליעקב אבינו. ולכן הייתי צוחק ומחייך. שכן, לבן, מרוב תככיו ומעשי רמאיותיו שעשה ליעקב, לא הפסיק לנענע את ראשו...

"מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." (כח' יז)

פעם נודמן הרבי ר' מאיר'ל מפרמישלאן זי"ע לבית כנסת שבאחת העירות שבגלציה, והנה, אך פתח הוא את דלת הכניסה של בית הכנסת, עמד נרעש ונפחד למראה הטחב, העובש והעופש שבצבצו, מכל צד ופינה. מיד קרא הצדיק את הפסוק: "מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים..." לאחר שעמדו הנוכחים משתאים ותמהים לכונתו של הרבי, פתח ר' מאיר'ל בעצמו והסביר: "מה נורא המקום הזה..." – מקום זה מדבר וזועק, ומעיד על עצמו שהוא "בית אלקים" – והנה, אין איש הדואג לתיקונו, שיפוצו ושכלולו...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!